

David mod Goliath

Græsrodspartiet AAP var det hele på én gang. Det største håb og den største skuffelse. Det mindste parti og den farligste modstander. De mest idealistiske og mest selvretfærdige. Det var Davids kamp mod Goliath, hvor David tabte. Og alligevel er AAP (Aam Admi Party) – "Den Jævne Mands parti" – det stærkeste udtryk for politisk forandring i Indien i dag.

Partiets stifter og bannerfører var Arvind Kejriwal, en tidligere embedsmand i skattevæsenet, der kastede sig ud i et personligt korstog mod korrupsion. I 2012 stiftede han AAP og valgte en fejende kost som partisymbol – budskabet var ikke til at tage fejl af. I december 2013 overraskede han alt og alle, ikke mindst sig selv, og blev det næststørste parti ved delstatsvalget i Delhi. Med støtte fra Kongres-partiet blev Kejriwal delstatsleder for hovedstadsregionen.

Kejriwals sejr byggede hverken på karisma eller kapital. Han ligner en bureaukrat fra de laveste lag, med kikset tøj i kedelige farver. Han har en lettere pibende stemme og en udstråling som et glas vand. Erhvervslivet var skeptisk og støttede ham ikke, og han nægtede at deltage i den gængse politiske korrupsion. Kejriwals personlige integritet var uangribelig og vakte mindelser om Mahatma Gandhi, selv hans argeste modstandere priste hans ærlighed. Hans budskab om "good governance" og rene hænder gav genklang hos – ja – den jævne mand.

Og dét var den sande revolution ved AAP: at et aktivistisk græsrodsparti kunne besejre de store etablerede partier. At det kunne hæve sig over den evige leflen for afgrænsede valggrupper og samle høj og lav i ét parti. At det kunne vinde på et enkelt krav om anstændig regeringsførelse. Der var noget i gære blandt vælgerne. Politiske iagttagere var euforiske og tolkede AAP som et paradigmeskifte i indisk politik.

Men efter 49 dage ved magten sluttede festen. Kejriwal trådte tilbage som delstatsleder, officielt fordi han ikke kunne få sin mærkesag vedtaget; en ny og mere magtfuld Lok Pal instans (en ombudsmand mod korrupsion, se s.x). Onde tunger bemærkede, at Kejriwal ikke kunne tåle det smuds, der fulgte med regeringsansvar og svære beslutninger. Det er både nemmere og sjovere at være den vrede aktivist på sidelinjen. Andre mente, at Kejriwal havde blikket rettet mod det nært forestående parlamentsvalg, og indså at hans tyndtbelagte partiorganisation ikke kunne klare regeringsansvar og valgkamp på samme tid.

Uanset hvad, så fravalgte Kejriwal regeringsansvaret i Delhi til fordel for det store nationale parlamentsvalg. Det skal siges til hans ære, at han på ingen måde sprang over hvor gærdet var lavest. Han satte konsekvent sine stærkeste kandidater ind mod de hårdeste modstandere. Uanset om de kom fra: BJP, Kongres-partiet eller lavkastepartierne. Selv valgte han den største Goliath af alle, Narendra Modi, som han kæmpede mod i Varanasi. AAP blev "the under dog", der udfordrede hele systemet. Det eneste retfærdige profet i templet.

Det skulle blive et episk slag mellem de to stærkeste fortællinger om forandring i Indien, anno 2014. Og en udfordring, der skabte en hvis bekymring i BJP-lejren, trods alle deres mange trumfkort: deres store pengetank og effektive partiorganisation, deres velsmurte valgmaskine og mange frivillige, og ikke mindst den massive opbakning som Modi kunne få i en hardcore hinduby som Varanasi.

Og det var svært ikke at lade sig gribe af AAP-aktivisternes ildhu og kamp mod alle odds. De kom rejsende til Varanasi fra hele landet, for egen udgift, i drømmen om en ny begyndelse. Mange havde droppet deres job – en heroisk beslutning i et land uden sikkerhedsnet. De spiste ikke sushi på Varanasi Taj

Gateway. De boede hos hinanden og fik ris med linser.

Jeg besøgte en AAP celle dagen efter min udflugt til luksushotellet Varanasi Taj Gateway, hvor alle de andre partier som bekendt sad i kolonibaren med deres astrologer og sprutsmuglere. "Cellen" var et lille, gråt toplanshus i udkanten af Varanasi, hvor en kristen tæppehandler havde åbnet sit hjem til syv stammefolk fra delstaten Jharkand. De kendte ikke hinanden, de så helt forskellige ud, og kunne lige akkurat kommunikere på forskellige dialekter af hindi. Men de var fælles om sagen. De frygtede Modis hindunationalisme, der lagde religiøse minoriteter for had – mange stammefolk tager afstand fra hinduismen, da de befinder sig på bunden af kastesystemet, og de kristne er den foretrukne prygelknabe for hinduradikale elementer efter muslimerne. Og de frygtede Modis alliance med big business, der – især i Jharkand – drog rovdrift på naturen, plyndrede delstaten for mineraler, forurenede floderne og fordrev de fattige fra deres jord.

Vi delte et måltid sammen i kælderen, en simpel thali med ris, dal og chutney, der kostede mindre end en øl på Gateway. Den ene "tribal" serverede maden for alle os andre og vi spiste med fingrene, som traditionen byder. Stemningen var venlig, til tider opløftet i troen på sejr. Det var Indien når det var smukke. Unity in Diversity. Nehru og Gandhis vision.

Men AAP tabte til BJP. I Varanasi og i resten af landet. De fik kun fire pladser i parlamentet, og dem kan de ikke bruge til noget. Overmagten var for stor og strategien forkert. Men ikke kun det. I min egen begrænsede voxpop var Kejriwals flugt fra magten i Delhi stærkt diskvalificerende hos "den jævne mand". Det vidnede om en leder, som ønskede alt eller intet, og som hverken kunne samarbejde og indgå kompromis, og som heller ikke havde styrken og stædigheden til at gennemtvinge sin vilje. Folket ønskede forandring og jobs, ikke revolution og anarki.

Desuden havde Kejriwal ingen konkrete bud på hvordan forandringen skulle opstå. AAP's partiprogram var fyldt med fraser om "at vække folket" og "bekæmpe korruptionen", samt løfter om gratis vand og billig strøm til Delhis borgere, der mindede om Kongres-partiets fortærskede populisme. Han havde ingen håndfaste bud på økonomisk udvikling.

Om AAP kommer eller forgår må tiden vise, men ånden er ude af flasken. Vælgerne har vist, at de kan samles i et krav om forandring og ansvarlig ledelse. Og de har vist, at der er forhold, der er vigtigere end deres kaste og religion. Indtil videre kun i hovedstaden. Hvis ånden breder sig til resten af landet, får Goliath kamp til stregen, næste gang den jævne mand kræver sin ret.